

Süre uzatımıyla sürüncemede bırakılan nükleer santral ihalesi, TMMOB'nin açtığı dava üzerine dayanaklarını kaybetti...

NÜKLEER SANTRAL İHALESİ İPTAL EDİLDİ

Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'nin (TMMOB) açtığı davada Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun nükleer santral ihalesi yönetmeliğinin 3 maddesiyle ilgili yürütmeyi durdurma kararı vermesinin ardından ihaleye ilişkin iptal kararı 20 Kasım 2009 tarihinde Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ) tarafından açıklandı. Açıklamada, nükleer güç santrali kurup işletecek ve TETAŞ'a elektrik enerjisi satacak şirketin belirlenmesine ilişkin 24 Eylül 2008 tarihinde yapılan yarışmanın iptal edildiği kamuoyuna duyuruldu.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, TMMOB'un açtığı davada, nükleer santral ihalesine dayanak oluşturan yönetmeliğin "yarışmaya katılacaklarda aranacak şartlara" ilişkin 7. maddesinin yürütmesini durduran Danıştay 13. Dairesi'nin kararını yerinde bulurken; 5 ve 10. maddelerin de yürütmesinin durdurulmasına karar verdi. Yönetmeliğin "yer tahsisi" başlıklı 5. maddesi ve "Aktif elektrik enerjisi birim satış fiyatını oluşturma usul ve esasları" başlıklı 10. maddesinin de yürütmesinin durdurulmasıyla ihale dayanaklarını kaybetti.

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, 10 Kasım 2009 tarihinde yaptığı basın açıklaması ile kararı kamuoyuna duyurdu. Açıklamada, TMMOB'un siyasal iktidarı nükleer santral ihalesi konusunda defalarca uyardığı anımsatılarak, "Bu kez yargının, Danıştay İdari Dava

Daireleri Kurulu'nun verdiği karar ile nükleer santral ihalesi hukuken sona ermiştir" denildi.

Açıklamada, Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun Kapsamında Yapılacak Yarışma ve Sözleşmeye İlişkin Usul ve Esaslar ile Teşvikler Hakkında Yönetmelik'in iptali istemiyle açılan davada Danıştay 13. Dairesi'nin 7. madde ile ilgili kısmi yürütmeyi durdurma kararı verdiği belirtildi. TMMOB'nin itirazını Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun kısmen kabul ederek, 5 ve 10. madde için de yürütmeyi durdurma kararı verdiğini kaydeden Soğancı, "Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun kararıyla birlikte yürütmesi durdurulan maddeler, nükleer santral ihalesini geçersiz konuma koymuştur. 'Yer tahsisi' başlıklı maddenin ve teklifte sunulan birim satış fiyatına ilişkin

esasları belirleyen maddenin yürütmesinin durdurulması ile ihalenin temeli ortadan kalkmıştır" dedi.

Yer Tahsisi Sözleşmeye Bırakılmaz

Soğancı, açıklamasında karara ilişkin şu bilgileri verdi:

"Yargı, yönetmelik çerçevesinde TETAŞ ile sözleşme imzalayan şirkete yer tahsisi yapılması, santralin kurulacağı yerin bakanlık tarafından belirlenip, şartnamede belirtilmesi ve yer tahsis şartlarını kapsayan ayrı bir sözleşmenin ilgili kurum veya kuruluş ile şirket arasında yapılmasına ilişkin maddenin yürütmesinin durdurulmasının gerekçesini, 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve

İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun'a dayandırdı.

Anayasa'ya göre 'Belirli temel konuların ve bunun sınırlarının Yasa'da belirlenmesinden sonra bu alana ilişkin ayrıntılı düzenlemenin ilgili bakanlık tarafından hazırlanıp, Bakanlar Kurulu onayı ile yürürlüğe girecek yönetmeliğe bırakılmasını' yetki devri olarak nitelendirmeyen İdari Dava Daireleri Kurulu, şu saptamayı yapmıştır:

'Ancak, bu amaçla çıkartılacak yönetmelikte, 5710 sayılı Kanununun 3. maddesinin 3. fıkrasında sayılan konularda, ayrıntılı düzenlemelere yer verileceği de tartışmasızdır.' Böylece yer tahsis şartlarının kurumla şirket arasında yapılacak sözleşme ile belirlenmesine itiraz eden Kurul, yönetmelikte gerekli düzenlemelerin yapılmadığına hükmederek ilgili maddenin yürütmesini durdururken, gerekçesini de şöyle ortaya koymuştur:

'...anılan maddenin 3. fıkrasında, yer tahsis şartlarını kapsayan ayrı bir sözleşmenin ilgili kurum veya kuruluş ile şirket arasında yapılacağı öngörülmek suretiyle, yer tahsisine ilişkin koşulların yönetmelikle belirlenmek yerine ilgili kurum veya kuruluş ile şirket arasında yapılacak sözleşmeye bırakıldığı, diğer bir anlatımla bakanlık tarafından belirlenen santralin kurulacağı yerin şirkete hangi koşullarda tahsis edileceğine ilişkin kurallara yönetmelikte yer verilmediği anlaşıldığından, anılan yönetmelik hükmünde ve bu madde yönünden Dairece verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddi kararında hukuka uyarlık görülmemiştir.'

Siyasal İktidarın Fiyat Oyunu Belgelendi

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, ihalede katılımcıların sunacağı tekliflerin usul ve esaslarını belirleyen, yönetmeliğin 10. maddesinin yürütmesinin durdurulmasını da, birim satış fiyatlarına Ulusal Radyoaktif Atık

Hesabı (URAH) ve İşletmeden Çıkarma Hesapları (İÇH) katkı paylarının da dahil edilmesinin 5710 sayılı nükleer santral kurulumuna ilişkin yasaya aykırı olduğuna dayandırmıştır.

Kurul, bu maddenin iptal gerekçesini de şöyle ortaya koymuştur:

'...Yasa'nın 5. maddesinin 4. fıkrası uyarınca URAH ve İÇH için ödenecek 0.15 sent/kilovat saat katkı payının şirketin yükümlülüğünde olduğu da tartışmasızdır. Oysa Yönetmeliğin 10. maddesinde, bu yasal düzenlemeye aykırı olarak, URAH ve İÇH katkı paylarının da, yatırım bedeli, sabit işletme bedeli, değişken işletme bedeli ve yakıt bedeli ile birlikte birim satış fiyatı içerisine dahil edildiği, böylece şirkete ait olan bu yükümlülüğün, elektrik enerjisini satın alacak kuruluşa (TETAŞ) yüklendiği anlaşıldığından, Yönetmeliğin 10. maddesinde 5710 sayılı Kanuna uyarlık görülmemiştir.'

Kurul, 5710 sayılı Yasa'daki 'Ayrıca santralin faaliyeti süresince oluşacak atıkların taşınması, depolanması ve/veya bertaraf edilmesi ile ilgili her türlü finansal maliyetlerin ve santralin işletme

süresinin sonunda işletmeden çıkarma masraflarının karşılanması için oluşturulacak hesapların her birine 0.15 cent/kWh (ABD Doları cinsinden) katkı payı ödemekle yükümlüdür' düzenlemesine de atıfta bulunmuştur.

Kurul, AKP Hükümeti'nin yönetmelik aracılığıyla dolaylı yoldan kamuya yük bindiren düzenlemesini iptal etmiştir.

Kurul, Danıştay 13. Dairesi'nin yönetmeliğin 'yarışmaya katılacaklarda aranacak şartlar' başlıklı 7. maddesindeki yarışmaya teklif verenlerin nükleer santral işletmeciliği deneyimi olan şirketlerle 'anlaşma yapılacağına dair niyet mektuplarının bulunması', süpervizörlük anlaşması yapılmasına yönelik olarak da 'veya anlaşma yapılacağına dair niyet mektuplarının bulunması' yönündeki ibarelerin yürütmesini durdurmasını da yerinde bulmuştur."

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, açıklamasını şu saptama ve uyarıyla sona erdirdi:

"Tek katılımcı olmasına rağmen devam ettirilen, teklif fiyatı yüksek olmasına rağmen aynı şirketten hu-

kuken geçersiz tekliflerle sonuçlandırılmaya çalışılan, yaratılan hukuki karmaşa içerisinde süre uzatımına gidilen nükleer santral ihalesi, yargının verdiği yönetmeliğe ilişkin yürütmeyi durdurma kararıyla hukuken sona ermiştir. Siyasal iktidarı uyardık, bir kez daha uyarıyoruz: Ülkemizin 'nükleer santrallerden elektrik üretme macerasına' atılmasına gerek yoktur."

TETAŞ'tan iptal Açıklaması

TMMOB'un açıklamasının ardından TETAŞ'ın beklenen açıklamayı 20 Kasım 2009 tarihinde yapmasıyla 1 yılı aşkın bir zamandır sürüncemede bırakılan nükleer santral ihalesinden vazgeçildi. Yarışmaya tek katılımcı katılmış olmasına ve fiyat teklifi yüksek olmasına rağmen, hukuki mevzuata aykırı yeni teklifler değerlendirmeye alınmaya çalışılmış, bunun için kişi ve kurumlar üzerinde baskılar uygulanmış ve süresi dolmuş olmasına rağmen ihale için ek süre uzatımına gidilmiştir. TMMOB'un açtığı davada yürütmeyi durdurma kararının alınmasının ardından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, ihalenin iptal edileceği işaretini vermişti. İptal kararını açıklamak ise enerji alım ihalesi yaptığı için TETAŞ'a düştü.

TETAŞ'tan yapılan açıklamada ihalenin iptali şartnamenin şu maddesine dayanıldığı:

"Madde 31: Teklifler Açıldıktan Sonra Yarışmanın İptalinde İdarenin Serbestliği: Teklifler açıldıktan sonra İdare, yarışması iptal etmekte serbesttir. İdare, iptal nedeniyle herhangi bir yükümlülük altına girmez. Yarışmanın iptal edilmesi halinde, bu durum bütün isteklilere yazılı olarak bildirilir ve iptal kararından itibaren 15 gün içinde geçici teminatlar iade edilir. İstekliler yarışmanın iptal edilmesi nedeniyle herhangi bir hak iddiasında bulunamazlar." ◀

4. NÜKLEER SANTRAL İHALESİNDE KRONOLOJİK SÜREÇ

31 Ekim 2006- Nükleer santral kurulumuna ilişkin yasa tasarısı TBMM Başkanlığı'na sevk edildi.

8 Mayıs 2007- 5654 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir.

24 Mayıs 2007- 10. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından 5654 sayılı Nükleer Yasa, temel maddeleri yeniden görüşülmek üzere veto edilmiştir.

9 Kasım 2007- TBMM'de yeniden görüşülen yasa Cumhurbaşkanı'nın veto ettiği maddeleri de aşan değişiklikler yaparak yasayı yeniden biçimlendirerek kabul etmiştir.

20 Kasım 2007- 11. Cumhurbaşkanlığı'na seçilen Abdullah Gül tarafından TBMM'de yeniden kabul edilen 5710 sayılı Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun onaylanmıştır.

21 Kasım 2007- 5710 sayılı Nükleer Yasası Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

6 Mart 2008- CHP ve DSP'nin 5 Aralık 2007 tarihinde yaptığı başvuruyu görüşen Anayasa Mahkemesi, 5710 sayılı Nükleer Yasa'nın TAEK'in sözleşmeli personel istihdamına ilişkin hükmünü iptal etmiştir.

19 Mart 2008- Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun Kapsamında Yapılacak Yarışma ve Sözleşmeye İlişkin Usul ve Esaslar ile Teşvikler Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

24 Mart 2008- TETAŞ tarafından nükleer ihale ilanına çıkmıştır.

24 Eylül 2008- TETAŞ İhale Komisyonu ilk zarfları açtı ve ihaleye yalnızca bir konsorsiyumun teklif verdiği ortaya çıkmıştır. Bir teklif olmasına rağmen adına yarışma denilen süreç devam ettirilmiş, tek katılımcının ikinci zarfında yer alan nükleer santral teknolojisi incelenmek üzere TAEK'e gönderilmiştir.

19 Aralık 2008- TAEK incelemesini tamamlayarak, uygunluk belgesi vermiştir.

19 Ocak 2009- TETAŞ İhale Komisyonu tarafından ihalenin fiyat belirleme aşamasında 3. zarf açılımı yapılmıştır.

16 Eylül 2009- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin açtığı davada, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu nükleer santral kurulumuna yönelik yönetmeliğin 3 maddesiyle ilgili yürütmeyi durdurma kararı verdi.

10 Kasım 2009- TMMOB nükleer santral kurulumuna yönelik yönetmeliğin 3 maddesiyle ilgili verilen yürütmeyi durdurma kararının kendisine tebliğ edilmesi üzerine kamuoyuna açıklama yaparak, hukuken santral ihalesinin sona erdiğini açıkladı.

20 Kasım 2009- TETAŞ'tan yapılan açıklama ile nükleer santral ihalesinin iptal edildiği kamuoyuna duyuruldu.

